

14 Δεκεμβρίου 2017

Ομιλία του Μανώλη Μπασιά

Προέδρου του Φάρου Τυφλών της Ελλάδος

στο Συνέδριο «Βιβλιοθήκες, Αρχεία και Πνευματική Ιδιοκτησία» που διοργανώθηκε από τον ΟΠΙ, την Εθνική Βιβλιοθήκη και τον ΟΣΔΕΛ και πραγματοποιήθηκε στις 14/12/2017 στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος

Θέμα: προστασία πνευματικής ιδιοκτησίας, προστασία τυφλών.

Ευχαριστώ θερμά για την πρόσκληση, που είναι ιδιαίτερα τιμητική και για μένα και για το Φάρο Τυφλών που εκπροσωπώ.

Είμαι ιδιαίτερα συγκινημένος, γιατί βρίσκω και πάλι μπροστά μου τα αγαπημένα πρόσωπα, με τα οποία είχαμε συνεργασθεί και πριν από δέκα και περισσότερα χρόνια και είχαμε δημιουργήσει τη σημαντική υπουργική απόφαση του 2007.

Δεκάδες έγγραφα υπάρχουν στα αρχεία μας της περιόδου εκείνης που πιστοποιούν την αλήθεια των πραγμάτων.

Σήμερα καλούμαστε και πάλι με τον ίδιο σκοπό να προσαρμόσουμε την ελληνική νομοθεσία στη νέα οδηγία και στον κανονισμό της Ε.Ε. παρελθόντος Σεπτεμβρίου, καθώς επίσης στη συνθήκη του Μαρακές και στη συνθήκη των ηνωμένων εθνών για τα δικαιώματα των αναπήρων.

Από τότε που οι τυφλοί άρχισαν να σπουδάζουν αντιμετώπιζαν το πρόβλημα της ανάγνωσης. Γιατί, ενώ τα βλέποντα παιδιά έπαιρναν το πρωί το βιβλίο τους και το βράδυ το διάβαζαν στο σπίτι τους, για τους τυφλούς μαθητές και φοιτητές η χρήση των βιβλίων βλεπόντων δεν σήμαινε τίποτα.

Γιατί: 1. Έπρεπε να το μετατρέψουν σε ηχητικό για να μπορούν ακουστικά να το διαβάσουν ή σε γραφή BRAILLE για να το διαβάσουν με την αφή.

και 2. γιατί η συνεχής παρουσία δίπλα τους ανθρώπου που θα τους διαβάξει ή θα τους γράφει ήταν δύσκολη ή αδύνατη.

Αρχικά ξεκίνησαν μεμονωμένα με μαγνητόφωνα. Ο α μαγνητοφώνουσε τα βιβλία, ο β επίσης. Ο καθένας έκανε όλο τον κόπο και την προσπάθεια μόνος του.

Πολύ νωρίς κατάλαβαν ότι η εργασία αυτή έπρεπε να αντιμετωπισθεί από τους φορείς, το Φάρο Τυφλών και τον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Τυφλών.

Έτσι εξοικονομούσαν πολύ κόπο και χρόνο, γιατί το κάθε βιβλίο διαβάζονταν μια και μόνο φορά, όχι τόσες φορές, όσοι ήταν οι αναγνώστες.

Ως προς τα βιβλία BRAILLE: Τον πρώτο καιρό γράφαμε με πινακίδες τους κώδικες και τα κείμενά μας. Η εργασία αυτή ήταν ιδιαίτερα κοπιαστική και επίπονη. Τα δάχτυλά μας πονούσαν από την πίεση του κέντρου στο χαρτί. Πολλοί πάθαιναν αγκύλωση δακτύλων.

Η διαδικασία αυτή ήταν ιδιαίτερα αργή. Όσπου να τελειώσουμε ένα κώδικα της νομικής, γινόταν τροποποίησή ή κατάργησή του και αρχίζαμε πάλι από την αρχή.

Εδώ θεωρώ καθήκον μου να αναφέρω τη βιβλιοθήκη Μαρίας Κωνσταντοπούλου, που εθελοντικά λειτουργούσε στο Παγκράτι, η οποία μαζί με τον Παναγιώτη Στυλιανόπουλο, που ήταν παραπληγικός, και έγραφε από το αναπηρικό κρεβάτι του Ασύλου Ανιάτων, μας έγραφαν και μας έδιναν μερικά απαραίτητα βιβλία, αρχαία, λατινικά, ξενόγλωσσα κλπ.

Ο Φάρος Τυφλών προσπάθησε, όπως τις ταινίες, έτσι και τα βιβλία να τα αναπαραγάγει με μαζική εκτύπωση. Με ειδική τυπογραφική μηχανή έγραφε σε τσίγκους και απ' αυτούς με ειδικό πιεστήριο έβγαζε περισσότερα αντίγραφα. Το ίδιο γινόταν και με το θερμομορφικό μηχάνημα που δημιουργούσε πολλά αντίγραφα από πρωτότυπη σελίδα σε πλαστικές σελίδες ύστερα από ηλεκτρική θέρμανση.

Έτσι με τη συλλογική προσπάθεια δημιουργήθηκαν οι πρώτες ομιλούσες βιβλιοθήκες και οι βιβλιοθήκες γραφής BRAILLE. Έτσι σπουδάσαμε οι παλαιότεροι.

Το 1993 που ψηφίστηκε ο Νόμος 2121 δεν είχε περιλάβει διάταξη για τυφλούς. Το 2002 με το Νόμο 3057 προστέθηκε το άρθρο 28 α στον πιο πάνω νόμο και προέβλεψε για πρώτη φορά προστασία υπέρ τυφλών και κωφαλάλων ύστερα από έκδοση υπουργικής απόφασης. Βέβαια ο Νόμος αυτός ψηφίστηκε ύστερα από την

οδηγία 29/2001 της Ε.Ε. την οποία μερικώς υλοποιούσε.

Εδώ παρεμβάλλουμε το σχετικό άρθρο.

Άρθρο 28 α¶

Τίτλος Αρθρου: Αναπαραγωγή προς όφελος τυφλών και κωφαλάλων

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή του έργου προς όφελος τυφλών και κωφαλάλων προσώπων, για χρήσεις που συνδέονται άμεσα με την αναπηρία και δεν έχουν εμπορικό χαρακτήρα, στο βαθμό που απαιτείται λόγω της συγκεκριμένης αναπηρίας.

Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού μπορούν να καθορισθούν οι όροι εφαρμογής της ρύθμισης, καθώς και η εφαρμογή της σε άλλες κατηγορίες προσώπων με αναπηρίες. (άρθρο 5 παρ. 3 περίπτωση β' Οδηγίας 2001/29) ¶

Όταν εμείς από το Φάρο είδαμε το άρθρο 28 α, ζητήσαμε από τον ΟΙΠ και τον Υπουργό Πολιτισμού την έκδοση της προβλεπόμενης απόφασης.

Πέρασαν 3 ή 4 χρόνια και τον Οκτώβριο του 2007 εκδόθηκε η απόφαση του υπουργού πολιτισμού.

Η απόφαση αυτή υπήρξε για το χρόνο έκδοσής της σημαντική, γιατί βάσει αυτής ζητήσαμε και λάβαμε σε ηλεκτρονική μορφή κάποια βιβλία κυρίως πανεπιστημιακά και τα διαθέσαμε για τη βοήθεια των τυφλών φοιτητών κυρίως σε γραφή BRAILLE.

Ήταν ένα μεγάλο θαύμα. Βιβλία που δεν τα είχαμε ποτέ, ή κοπιάσαμε χρόνια να τα αποκτήσουμε, τα τυπώναμε σε μια μέρα στον ειδικό μας εκτυπωτή.

Παρά ταύτα το πρόβλημα υφίσταται γιατί ένα πολύ μικρό ποσοστό των έργων φθάνει στους τυφλούς οι οποίοι παραμένουν αποκλεισμένοι από τα περισσότερα έργα.

Θεωρώ μεγάλο το ποσοστό 5 ή 7 τοις εκατό που αναφέρουν ορισμένοι. Για μένα ο αποκλεισμός είναι ακόμα μεγαλύτερος.

Ο Φάρος Τυφλών στηρίζει όλους τους τυφλούς της χώρας μας με τη βιβλιοθήκη του είτε με ομιλούντα βιβλία είτε με κείμενα είτε με ηλεκτρονικά βιβλία.

Γι' αυτό ζητούμε ο Νόμος που θα εκδοθεί να προβλέπει όλες τις δυνατότητες εξυπηρέτησης και όλες τις μορφές έργων για να μπορούμε να στηρίξουμε περισσότερο τους τυφλούς υπό την ευρεία βέβαια έννοια της οδηγίας, αμβλύωπες κλπ..

Η οδηγία αναφέρει και παρτιτούρες μουσικών έργων. Εδώ πραγματικά ο αποκλεισμός μας είναι πλήρης, παρά το γεγονός ότι σε πολλές χώρες υπάρχουν προγράμματα που θα μπορούσαν να τον άρουν σε μεγάλο βαθμό.

Ως προς την προστασία των δικαιούχων δηλώνουμε ότι δεν έχουμε σκοπό να τους ζημιώσουμε. Σεβόμαστε πλήρως τα δικαιώματά τους και είμαστε πλήρως διατεθειμένοι να συνεργασθούμε μαζί τους. Τους καλούμε όμως να βοηθήσουν ουσιαστικά τους τυφλούς.

Σε παλαιότερες ημερίδες, προ της υπουργικής απόφασης, δήλωσαν ορισμένοι ότι θα μας βοηθήσουν και όταν προσπαθήσαμε να επικοινωνήσουμε μαζί τους δεν ανταποκρίθηκαν καθόλου.

Ευχαριστούμε ιδιαίτερα όσους εκδοτικούς οίκους μας βοήθησαν και συμμορφώθηκαν στις υποχρεώσεις της υπουργικής απόφασης και στις ανάγκες των τυφλών. Καλούμε όμως και αυτούς που δε μας βοήθησαν να συμμορφωθούν και να μας βοηθήσουν.

Διαβεβαιώνουμε εδώ ότι δεν έχουν να φοβηθούν τίποτα από τους τυφλούς.

Σήμερα με τη νέα οδηγία, τον κανονισμό της Ε.Ε., τη συνθήκη του Μαρακές και τη συνθήκη των ηνωμένων εθνών για τα δικαιώματα των αναπήρων δημιουργείται ένα ακόμα ισχυρότερο πλαίσιο προστασίας των τυφλών, ανοίγεται ένας ιδιαίτερα ευρύς ορίζοντας.

Γι' αυτό καλούμε όλους τους αρμοδίους του ΟΠΠ και του Υπουργείου Πολιτισμού να συνεργασθούν μαζί μας και να εκδοθεί η νομοθεσία εκείνη που θα προστατεύσει ακόμα περισσότερο τους τυφλούς.

Οι επαφές της περασμένης δεκαετίας πρέπει να επαναληφθούν και πάλι με σκοπό το καλύτερο αποτέλεσμα.

Δεν είναι τυχαίο που η συνθήκη του Μαρακές και λοιπές διατάξεις προέβλεψαν την προστασία αυτή των τυφλών.

Οι τυφλοί πράγματι αντιμετωπίζουν τεράστιο πρόβλημα αποκλεισμού από την ανάγνωση και τη σπουδή.

Αν κάνουμε μια βόλτα στην Εθνική Βιβλιοθήκη ή άλλη βιβλιοθήκη θα καταλάβουμε όλοι πως τα βιβλία βλεπόντων για τους τυφλούς δεν λένε απολύτως τίποτα.

Για να μπορέσουν τα βιβλία αυτά να διαβασθούν χρειάζεται μια πολύ μεγάλη διαδικασία, που συνεπάγεται πολλή εργασία και πολλά έξοδα.

Γι' αυτό παρακαλούμε να προβλέψετε την κάλυψη των εξόδων αυτών του Φάρου Τυφλών, του Πανελληνίου συνδέσμου Τυφλών κλπ.

Ο Φάρος Τυφλών είναι εξουσιοδοτημένος φορέας ή εξουσιοδοτημένη οντότητα, κατά τη φράση των τελευταίων κειμένων, και συγκεντρώνει όλες τις προϋποθέσεις που απαιτούν οι οδηγίες και ο κανονισμός και οι συνθήκες Μαρακές και Ηνωμένων Εθνών.

Ήθελα να επισημάνω ότι σήμερα η τεχνολογία προσφέρει μεγάλες δυνατότητες ανάγνωσης και άρσης των εμποδίων. Καλό θα είναι να ληφθεί πρόνοια, ώστε η τεχνολογία αυτή να αξιοποιηθεί για να υπάρξει πρόσβαση σε περισσότερα έργα.

Προ ετών όλες οι δημόσιες βιβλιοθήκες εφοδιάστηκαν με ειδικούς εκτυπωτές. Εκατοντάδες εκτυπωτές αγοράστηκαν για τους οποίους το κράτος διέθεσε πολλά χρήματα. Δυστυχώς δεν αξιοποιήθηκαν, γιατί οι υπάλληλοι, χωρίς να ευθύνονται οι ίδιοι, δεν γνώριζαν τη χρήση και λειτουργία τους. Γι' αυτό κάποιοι δήμοι μας ζήτησαν βοήθεια. Η συνεργασία Φάρου είναι απαραίτητη.

Κανείς να μην πει πως οι υπάλληλοι από μόνοι τους, χωρίς την εμπειρία και γνώση του Φάρου Τυφλών θα μπορέσουν να λειτουργήσουν τους ειδικούς αυτούς εκτυπωτές.

Για να υπάρξει το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα ζητούμε τη στενή και τακτική συνεργασία όλων μας : Φορέων των τυφλών, ΟΠ, εθνικής βιβλιοθήκης και άλλων βιβλιοθηκών, εκδοτών και υπουργείου πολιτισμού, που θα λάβει και τη νομοθετική πρωτοβουλία.

Ιδιαίτερα σημαντικοί είναι οι τελευταίοι νόμοι 4452 και 4485 που πρέπει να εφαρμοσθούν με τον καλύτερο τρόπο.

Ο Φάρος Τυφλών είναι ανοικτός στη στενή συνεργασία αυτή, που πρέπει να είναι συνεχής, ώστε τον Οκτώβριο του 2018 να υπάρξει το καλύτερο αποτέλεσμα.